

11 Aralık 2016

701
Kehf Suresi
110746
Ra'id Suresi
170067

TOTTOLI, Roberto. Methods and contexts in the use of Hadiths in classical *tafsir* literature: the exegesis of Q. 21:85 and Q. 17:1. *Atms, methods and contexts of Qur'anic exegesis (2nd/8th-9th/15th centuries)*. Ed. Karen Bauer. Oxford: Oxford University Press, 2013, (Qur'anic Studies Series, 9), pp. 199-215.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

170067

DIA

RA'D SÛRESİ

Bell, R.

A duplicate in the Koran; the composition of Surah XXIII .-- 1928 ISSN: 0362-4641 : Moslem World, vol. 18 pp. 227-233, (1928)

باقری، درایه نگاری نزد امامیه تا سده دهم هجری و نقش شهیدین در آن، در مجموعه مقالات کنگره بین المللی شهیدین، همان؛ حسین بن عبدالصمد حارثی، وصول الاخبار الى اصول الاخبار، چاپ محمدرضا حسینی جلالی، در رسائل فی درایة الحدیث، چاپ ابوالفضل حافظیان بابلی، ج ۱، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۲ ش؛ محمدین حسن حرزاملی، امل الآمل، چاپ احمد حسینی، بغداد [۱۳۸۵؟]، چاپ افت قم ۱۳۶۲ ش؛ احمد حسینی اشکوری، فهرست نسخه های خطی مرکز احیاء میراث اسلامی، قم ۱۳۷۷ ش-؛ خویی؛ مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، تهران ۱۳۸۹ ش؛ رسائل فی درایة الحدیث، چاپ ابوالفضل حافظیان بابلی، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۲-۱۳۸۳ ش؛ زین الدین بن علی شهیدثانی، البدایة فی علم الدراية، چاپ غلام حسین قیصریه‌ها، در همان، ج ۱، ۱۳۸۲ ش؛ همو، للدراية، [تهران] ۱۴۰۴؛ همو، رسائل الشهد الثانی، قم ۱۳۷۹-۱۳۸۰ ش؛ همو، الرعاية فی علم الدراية، چاپ عبدالحسین محمدعلی بقال، قم ۱۴۰۸؛ همو، الرعاية لحال البدایة فی علم الدراية، به کتابت محمودین محمدین علی لاهیجی گیلانی، نسخه خطی (مجموعه) کتابخانه مرکز احیاء میراث اسلامی، ش ۱۱۷۵؛ همو، الرعاية لحال البدایة فی علم الدراية و البدایة فی علم الدراية، قم ۱۳۸۱ ش؛ همو، منیة المرید فی ادب المفید و المستفید، چاپ رضا مختاری، قم ۱۳۶۸ ش؛ محمدین حسین شیخ بهائی، الوجیزة فی علم الدراية، چاپ حسن حسینی آل مجدّد شیرازی، در رسائل فی درایة الحدیث، همان؛ حسن بن زین الدین صاحب معالم، معالم الدین و ملاذ المجتهدین: المقدمة فی اصول الفقه، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، [بی تا]؛ همو، منتی القجمان فی الاحادیث الصحاح و الحسان، چاپ علی اکبر غفاری، قم ۱۳۶۵-۱۳۶۲ ش؛ حسن صدر، نهایة الدرایة فی شرح الرسالة الموسومة بالوجیزة للبهائی، چاپ ماجد غرباوی، [قم؟ ۱۴۱۳]؛ حسین بن محمد طیبی، الخلاصة فی اصول الحدیث، چاپ صبحی سامرائی، ریاض ۲۰۰۴/۱۴۲۵؛ علی بن محمد عاملی، الدر المنثور من المأثور و غیر المأثور، قم ۱۳۹۸؛ علی بن قربانعلی کنی، توضیح المقال فی علم الرجال، چاپ محمدحسین مولوی، قم ۱۳۷۹ ش؛ عبدالله مامقانی، مقیاس الهدایة فی علم الدراية، چاپ محمدرضا مامقانی، قم ۱۴۱۱-۱۴۱۳؛ محمدباقرین محمد میرداماد، الرواشح السماویة، چاپ غلام حسین قیصریه‌ها و نعمت الله جلیلی، قم ۱۳۸۰ ش.

/ حمید باقری /

رعد، روزنامه ← طباطبائی، سیدضیاء الدین

رعد، سوره، سیزدهمین سوره قرآن کریم در ترتیب مُصَحَّف، پس از سوره یوسف و پیش از سوره ابراهیم. این سوره را در ترتیب نزول، هفتاد و سومین (به مقدمتان فی علوم القرآن، ص ۹)، نود و پنجمین (زرکشی، ج ۱، ص ۱۹۴) و نود و ششمین سوره (رامیار، ص ۵۸۴) ذکر کرده‌اند. نام این سوره برگرفته از سیزدهمین آیه آن است. به نظر

ص ۶-۴)، شیخ بهائی (متوفی ۱۰۳۱) در الوجیزة فی علم الدراية (برای نمونه به ج ۱، ص ۵۳۴، پانویس ۴-۱، ص ۵۳۶، پانویس ۴-۱)، میرداماد (متوفی ۱۰۴۱) در الرواشح السماویة (برای نمونه به ص ۷۶، ۱۰۶، ۲۵۶، ۲۶۱)، حاج ملاعلی کنی (متوفی ۱۳۰۶) در توضیح المقال (برای نمونه به ص ۳۰، ۵۲، ۲۹۲) و شیخ عبدالله مامقانی (متوفی ۱۳۵۱) در مقیاس الهدایة (برای نمونه به ج ۲، ص ۴۵، ۶۶-۶۵؛ برای فهرستی از آنها به همان، ج ۴، ص ۱۸۴-۱۸۵) در زمرة درایه نگارانی اند که در چینش و بیان مطالب از شهیدثانی اثر پذیرفته‌اند.

کتاب الرعاية برای نخستین بار در ۱۳۱۰ چاپ سنگی شد (به آقابزرگ طهرانی، ج ۳، ص ۵۸)، سپس چاپخانه نعمان نجف آن را با اغلاط و افتادگیهای متعدد منتشر ساخت که کتابخانه مفید تهران همان را بازنشر کرد. بار دیگر کتاب را انتشارات فیروزآبادی در قم در ۱۳۶۸ ش منتشر کرد که همان اغلاط موجود در چاپ دوم در آن نیز دیده می شود (برای این اغلاط به شهیدثانی، ۱۳۸۲ ش، همان مقدمه، ص ۱۱۳-۱۱۴). سومین چاپ کتاب به تحقیق عبدالحسین محمدعلی بقال در ۱۴۰۸/۱۳۶۷ ش در قم منتشر شد که مشتمل بر تعلیقه های سودمندی از سیداحمد مددی و محقق کتاب است. این اثر دیگر بار به کوشش «مرکز ابحاث و دراسات اسلامیة» و از سوی انتشارات بوستان کتاب در ۱۴۲۳/۱۳۸۱ ش به چاپ رسید. چاپ اخیر کتاب در ۱۴۲۴/۱۳۸۲ ش با تحقیق غلام حسین قیصریه‌ها در مجموعه رسائل فی درایة الحدیث در دسترس است.

گفتنی است که محمودین محمدین علی لاهیجی گیلانی در محرم ۹۶۶ در مکه نسخه ای از الرعاية را از روی نسخه اصل مؤلف کتابت و با آن مقابله کرده (به نسخه خطی، گ ۱۴۴ پ؛ قس درایتی، ج ۵، ص ۸۷۲، که تاریخ تحریر نسخه را دوشنبه ۵ ربیع الآخر ۹۶۵ آورده است) که به رغم در دسترس بودن در هیچ یک از چاپهای الرعاية از آن استفاده نشده است.

شهیدثانی و فرزندش حسن بن زین الدین بر برخی مطالب کتاب الرعاية حاشیه زده‌اند که این حواشی در چاپ الرعاية لحال البدایة (قم ۱۴۲۳/۱۳۸۱ ش) آمده است. کتاب البدایة به زبان فارسی ترجمه و همراه کتاب روش شناخت سنت و تاریخ اسلام (تهران ۱۳۶۳) چاپ شده است.

منابع: آقابزرگ طهرانی؛ زهراخوان صراف، بررسی و جایگاه شناسی درایه شهیدثانی، در مجموعه مقالات کنگره بین المللی شهیدین: قرآن، حدیث، کتاب شناسی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۸ ش؛ عبدالله بن عیسی افندی، ریاض العلماء و حیاض الفضلاء، چاپ احمد حسینی، قم ۱۴۰۱-۱۴۱۵؛ حسن امین، مستدرکات اعیان الشیعة، بیروت ۱۴۰۸-۱۴۱۶/۱۹۸۷-۱۹۹۶؛ مجسن امین؛ حمید

11 EKIM 1993 ✓

● تفسير سورة الرعد / المحمدي عبد الرحمن عبد الله . - [القاهرة] : م عبد الله ، 1986 . - 106 ص ؛ 26 سم . - يشتمل على إرجاعات ببلبيوجرافية .

11 EKIM 1993

● تفسير سورة الرعد / تأليف السيد محمد دسوقي . - ط 1 . - القاهرة : دار الطباعة المحمدية ، 1986 . - 192 ص ؛ 24 سم . - يشتمل على إرجاعات ببلبيوجرافية .

● Raid Suresi - Tafsiru Kur'an (Arabic Edition) - 1401 هـ . ماجستير (إشراف الدكتور السيد محمد الحكيم) . - تخرج أحاديث سورة الرعد من تفسير ابن كثير . المدينة المنورة : الجامعة الإسلامية ،

21 EKIM 1996

1 HAZIRAN 1993

IBN KESIR
RAID SURESİ

٢٢٠

ع م ت

عبد الرحمن ، محمد عبده
تخریج احاديث سورة الرعد من تفسير ابن كثير ، إشراف السيد محمد الحكيم ، ١٤٠٠ هـ ، ٤٢٢ ص .

رسالة ماجستير في الحديث ، قسم الدراسات العليا ، الجامعة الإسلامية .

ميكروفيلم (٦٥٩)

(١٤٠)

02 FYLUL 2006

عبد القادر ، رزق سيد . (٨١)

تفسير سورة الرعد / رزق سيد

عبد القادر . - ط 1 . - [أسيوط] : ر .

س . عبد القادر ، 1997 .

339 ص ؛ 24 سم .

يشتمل على إرجاعات ببلبيوجرافية

(ص [326] - 332)

تدمك 7 - 4630 - 19 - 977

٢٢٧

ب ٨٢٢٣١ - ٨٢٢٣٢

وتد ، حسن عبد الحميد . (٨٢)

لآلي السعد في تفسير سورة

الرعد / حسن عبد الحميد وتد . - ط 1

-. [د . م .] : ح . ع . وتد ، 1996 .

235 ص ؛ 24 سم .

يشتمل على إرجاعات ببلبيوجرافية .

تدمك 6 - 0327 - 19 - 977

٢٢٧

ب ٨٢٤٥٨ - ٨٢٤٥٩

٦٧٩ د الدبل ، محمد بن سعد

Raid Suresi
التنظيم القرآني في سورة الرعد / محمد بن سعيد
الدبل - الرياض : دار عالم الكتب ، [١٤٠٠ هـ ،

- [١٩٨٠ م]

٢٢٤ ص ٢٤٤ سم

١ . القرآن - بلاغة ٢ . القرآن - سورة الرعد -

تفسير ٣ . القرآن - اعجاز . أ . العنوان

RAID SURESİ

T.P.S ✓

el-Ayni, "Umdetu'l-Kari", C. XV, S. 242-245

(51)

القرضاوي ، يوسف .
دروس في تفسير سورة الرعد / إعداد يوسف القرضاوي
ط 1 . - القاهرة : مكتبة وهبة ، 1998 .

213 ص ؛ 24 سم .

يشتمل على إرجاعات ببلبيوجرافية .

تدمك 977-225-118-3

227

ب 86042-86041

17 NISAN 2001

127 ARAB 2006

(61)

عبد العاطي ، محمد عبد اللطيف .

تفسير سورة الرعد / محمد عبد اللطيف عبد العاطي . - [د . م .]

د . ن . 1999

207 ص ؛ 24 سم .

يشتمل على إرجاعات ببلبيوجرافية .

227

ب 86535-86534

Raid Suresi

Tebair

Raid Suresi

(13.sure)

el-meli, 10/2940

170067

RA'D SÛRESİ

1 HAMZA SADAN, Ra'd suresi 31. ayeti bağlamında ve Kur'an bütünlüğü içerisinde Kur'an'ın söz bakımından etki gücü, Erciyes Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010

2 TUBA HATİP, Kur'ân'da sosyal değişim (Enfâl: 53; Ra'd: 11 âyetleri bağlamında), Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2014

الأربعون التفسيرية

أربعون حديثاً صحيحة

فيها تفسير أربعين آية، من أربعين سورة

31858	Ulu hamed Suresi	040165	Bakara Suresi
10128	Kaf	130168	Maide
40255	Aecun	050825	Enam
10263	Kamer	050858	Enfal
70111	Rahman	130844	Tevbe
210053	Valna	220238	Jynns
180470	Saf	170067	Raid
30618	Cumen	031150	Ibrahim
010551	Abese	081132	Hicr
32270	Mutaffifin	031873	Isra
031627	Inşikah	محمد خير رمضان يوسف	
021131	Buruc	110746	Kahf
181750	Jem s	132840	Meryem
120151	Leyl	050833	Enbiya
190597	Tekasar	080048	Ha
110928	Keuser	060466	Furkan
091310	Phlas	011130	Ahzab
060176	Fekah	180546	Sebe
		220423	Yasin
		230418	Zümer
		132521	Mümean
		230342	Zuhruf

رَبِّكَ يَا قَارِئُ

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

23 Mayıs 2015

تحقيق
محمد خير رمضان يوسف

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	232903
Tas. No:	297.336 RES.171

1435/2014 Beyrut-

دار ابن حزم

88-931445
Micro-Koran. Sūrah-i Ra'd.
fiche Sūrah-i Ra'd bih Fārsī, Inqilīsī va Farānsih
88/ / tahīyah va tanzīm, 'Alī Akbar Mahdīpūr. —
59571 Tīhrān : Daftar-i Nashr-i Farnang-i Islāmī,
1360 [1981 or 1982]
71 p. : col. ill. ; 25 cm.
Arabic, English, French, and Persian;
commentary in Persian; romanized record.
(Translation of Sūrah-i Ra'd, 13th chapter
of the Koran)

RAD SURESI

120 T... 1997

07 MAYIS 1995

Raid Suresi

ت ٥٩٣ ع عيد، الغزالي خليل

تفسير سورة الرعد / الغزالي خليل

عيد -. الرياض : مكتبة المعارف ، ١٤٠٣ هـ ،

١٩٨٣ م .

١٢٥ ص ٢٤٤ سم

١ . القرآن - التفسير الحديث ٢ . القرآن - سورة

الرعد - تفسير أ . العنوان

120 T... 1997

28 HAZIRAN 1996

B.T.

170069 RAD SURESI

090487 IBN KESIR Abu Ma'bad

تفسير ابن كثير : تخريج الأحاديث الواردة في سورة

الرعد / محمد عبده عبد الرحمن . . ماجستير . . الجامعة

الاسلاميه - الدراسات العليا - السنة ، ١٤٠١ هـ .

- تخريج أحاديث سورة الرعد من تفسير ابن كثير

محمد عبده عبد الرحمن؛ إشراف السيد محمد الحكيم . . المدينة

المنورة: الجامعة الإسلامية، ١٤٠١ هـ . . (ماجستير)

- Raid Suresi

راهی که در پیش گرفته‌ای، گردد (آیه‌های ۱۰۲ تا ۱۱۱ پایان سوره). علامه طباطبایی بر این باور است که پیام بنیادین سوره یوسف همان سرپرستی و نگهداری خدا از بندگان پاک و یک رنگ خویش است، این معنی به روشنی در شخصیت یوسف (ع) دیده می‌شود (المیزان، ۷۸/۱۱)؛

۲) این داستان همچنان که یاد شد، از داستانهای دلنشین و آموزنده قرآن است که یکجا و به تفصیل در این سوره آمده است و در هیچ یک از سوره‌های دیگر قرآن، نمونه‌ای برای آن نمی‌توان یافت. این داستان از آغاز تا انجام، به گونه‌ای فشرده‌تر از آنچه در تورات آمده، با بافت هنری ویژه‌ای در این سوره گزارش شده است. برادران یوسف در این داستان نقش منفی زشتی دارند که در تاریخ آدمیان، به سختی می‌توان برای آن نمونه‌ای یافت. یعقوب پیامبر نمونه کم مانند پدری است که رنج جانکاه دوری از فرزند را با شکیبایی پسندیده‌ای برخورد همواره کرده است. درستی، پاکی و شایستگی یوسف، نموداری بس گرانمایه و آموزنده برای جوانان است؛

۳) در میان سوره آنجا که یوسف در زندان با دو زندانی همراه خود سخن می‌گوید و با بیانی گرم و دوستانه خواب آنان را تعبیر می‌کند، به آنان و همچنین به دیگران یادآوری می‌کند که پروردگار هستی، یگانه و بسیار توانا است؛

۴) شخصیت‌های داستان این سوره در ادب پارسی و عربی، هر یک نمادی برای گروه اجتماعی خود به شمار می‌آیند. نام یعقوب، یوسف، زلیخا، بنیامین، یهودا... هر یک گستره‌ای از نظم و نشر این زبانها را فراگرفته و پیامهای عاطفی خود را به آسانی در جان و روان خوانندگان و مخاطبان خود می‌نشانند و با آن پیوند می‌زند.

این سوره قرآن در نظر مسلمانان از اهمیت بسیاری برخوردار است، از همین جا است که آیه‌هایی از این سوره در قالب مثل میان مسلمانان به کار می‌رود. از آن جمله است آیه‌های: وَمَا بَرَأْنِي نَفْسِي إِنْ التَّفْسُ لِأَمَارَةٍ بِالشُّوْءِ (۵۳)، ... فَضِيْبُ الْأَمْرِ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ (۴۱)، ... يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلْنَا الضَّرُّ وَجِنَا بِيضَاعَةَ مَرْجَاةٍ... (۸۸). نیز ترکیب‌هایی از این سوره مانند: «مَعَادُ اللَّهِ»، «تَمَنُّ بَخْس»، «صَبْرٌ جَمِيلٌ»، «أَحْسَنُ الْقَصَصِ» و نیز ترکیب‌هایی در قالب‌های هنری در زبان فارسی همچون: پیراهن یوسف، کلبه احزان، چاه کنعان، یوسف مصری، گرگ دهن آلوده و یوسف ندریده، همه با الهام از داستان یوسف که در قرآن آمده، به کار رفته است.

بیت‌های زیر از آن نمونه‌اند:

وَاللّٰهُ جُوْ كَرِگِ يُوْسُفَ وَ اللّٰهُ

برخیره همی نهند بهتاتم (مسعود سعد سلمان)

به خون زَرَقِ مَرَا پِرهِن بِيالوَدُنَدِ

وگر نه پاکتر از گرگ یوسفم ز گناه (انوری)
در کوی تو معروفم از روی تو محرومم
گرگ دهن آلوده و یوسف ندریده (سعدی)

سید محمد حسینی

فضیلت سوره، اُسَیْ بن کعب از رسول خدا (ص) روایت کرده است که فرمود: هر مسلمانی سوره یوسف را بخواند و به زبردستان خود آن را آموزش دهد خداوند سختیهای مرگ و جان دادن را بر او آسان نماید و به او توفیق می‌دهد که به هیچ مسلمانی حسد نرزد. ابوبصیر از امام صادق (ع) روایت کرده که فرمود: هر کس سوره یوسف را... تلاوت کند، علاوه بر زیبایی در روز قیامت ترسی از آن روز نخواهد داشت و از زمره بندگان شایسته خداوند خواهد بود. محبوبه مؤذن

سوره رعد، سوره رعد هفتمین سوره‌ای است که با حروف مقطعه المر و آیه تلک آیات الكتاب آغاز و با آیه و مَن عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ، پایان یافته است. از آنجا که رعد یکی از پدیده‌های شگفتی آور هستی یعنی غرشی است که به سبب برخورد ابرها به یکدیگر در فضا می‌پیچد این سوره را بدین نام نامیده‌اند. کلمه «رَعْدٌ» دوبار در قرآن به کار رفته، یک بار در سوره بقره: أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ... (آیه ۱۹) و بار دیگر در آیه ۱۳ سوره رعد: يُنْمِطُ الرِّعْدُ بِحَمْدِهِ... آمده است.

شماره کنونی سوره و شماره هنگام نزول آن، در ترتیب کنونی قرآن، «رعد» سیزدهمین سوره قرآن و در ترتیب نزول، سوره ۹۷ و در مصحف امیرالمؤمنین (ع)، سوره‌ای با نام «رعد» نیامده است (تاریخ یعقوبی، ۱۱۳/۲).

تعداد آیه‌ها، کلمات و حروف، برابر قرائت قاریان کوفه، سوره رعد دارای ۴۳ آیه است. قاریان شام، شماره آیه‌های آن را ۴۷، قاریان بصره ۴۵، و قاریان حجاز ۴۴ دانسته‌اند. این سوره دارای ۸۵۴ کلمه و ۳۵۴۱ حرف است (مجمع البیان، ۲۷۴/۳؛ التبیان، ۲۱۱/۶).

مکی یا مدنی، ابن عباس و عطاء همه سوره را مکی دانسته ولی کلبی و مقاتل، آخرین آیه این سوره را مدنی گفته‌اند و تصریح کرده‌اند که درباره عبدالله بن سلام نازل گشته است. سعید بن جبیر گوید: چگونه آیه آخر این سوره مدنی است در صورتی که همه سوره در مکه فرود آمده است! حسن، عکرمه و قتاده گفته‌اند به جز آیه ۳۱: وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ... و آیه پس از آن، دیگر آیه‌ها مدنی است (مجمع البیان، همان).

أهداف سورة «الرعد» (*)

القرآنية التي تستولي على النفس، وتثير الوجدان، وتزحم الحس بالصور والمشاهد. ثم تأخذ النفس من أقطارها جميعاً، فإذا هي في مهرجان من الصور والمشاعر. وتسلك السورة سبيلها إلى القلب وترتاد به آفاقاً وأكواناً وعوالم وأزماناً، وهو مستيقظ مبصر، مدرك، شاعر بما يموج حوله من المشاهد والصور.

إنها ليست ألفاظاً وعبارات، ولكنها صور حية تستولي على الفؤاد، وتلمس الوجدان وتوحي بالإيمان.

موضوع السورة

موضوع سورة الرعد الرئيس هو العقيدة. وقضاياها هي التوحيد

سورة الرعد من السور التي اختلف في مكيّتها ومدنيّتها، فقال قوم إنها مكيّة، لأنها شبيهة بالسور المكيّة في قصّتها وموضوعاتها، وقال آخرون إنها مدنيّة، ولكن موضوعاتها تشبه موضوعات السور المكيّة. وفي المصحف المطبوع في القاهرة سورة الرعد مدنيّة، وآياتها ٤٣، نزلت بعد سورة محمّد.

وفي تفسير مقاتل بن سليمان، سورة «الرعد» مكيّة، ويقال مدنية. وتسمى سورة الرعد لقوله سبحانه فيها:

﴿وَلَسِيخُ الرِّعْدِ يَحْمَدُهُ وَالْمَلٰئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ [الآية ١٣].

وسورة «الرعد» من أعاجيب السور

(*) انقني هذا المبحث من كتاب «أهداف كل سورة ومقاصدها»، لعبد الله محمود شحاته، الهيئة العامة للكتاب، القاهرة، ١٩٧٩ - ١٩٨٤.

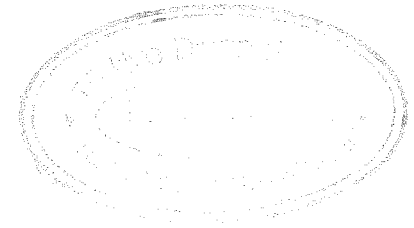
Cafer Serrefuddin

el-Mevsuatü'l-Kur'aniyye hasaisü's-

suver, c. IV, Beyrut, 1420/1999,

s. 185-221.

DN: 81300

فضائل سورة يوسف عليه السلام

من السور المثين التي أوتيتها النبي صلى الله عليه وسلم مكان الزبور :

فمن واثلة بن الأسقع - رضي الله عنه - قال : قال النبي صلى الله عليه وسلم : أعطيت مكان التوراة السبع الطوال ، ومكان الزبور المثين ... الحديث (1) .

كان أمير المؤمنين عمر بن الخطاب - رضي الله عنه - يقرأ بها في صلاة الفجر :

[224] عن عبد الله بن عامر بن ربيعة قال : ما حفظت سورة يوسف وسورة الحج إلا من عمر ، من كثرة ما كان يقرأهما في صلاة الفجر فقال : كان يقرأهما قراءة بطيئة .

= ففي الجنة خالدين فيها ما دامت السماوات والأرض إلا ما شاء ربك عطاء غير مجذوذ ﴿ هود 103 - 108 ﴾
اللهم إنا نعوذ بك من الأشقياء . اللهم اجعلنا بفضلك وبرحمتك من السعداء اللهم آمين .
(1) حديث حسن تقدم تخريجه في رقم 179 .

[224] أخرجه عبد الرزاق في كتاب الصلاة ، باب القراءة في صلاة الصبح 114/2 رقم 2714 عن معمر عن هشام بن عروة عن أبيه عن عبد الله بن عامر فذكره .

وأخرجه أبو بكر بن أبي شيبة في كتاب الصلاة ، باب : ما يقرأ في صلاة الفجر 389/1 فقال : حدثنا وكيع عن هشام بن عروة به بلفظ : سمعت عمر يقرأ في الفجر بسورة يوسف قراءة بطيئة .

وأخرجه بنحوه محمد بن نصر المروزي في قيام الليل (المختصر) باب البكاء عند قراءة القرآن ، ص 61 من طريق أبي رافع قال : كان عمر بن الخطاب - رضي الله عنه - يقرأ في صلاة الغداة بالمئين ، بالكهف ومرميه وطه واقترب ونحوهن من السور فإني يومًا مع عمر في صلاة الغداة وأنا في آخر صفوف الرجال مما يلي النساء وهو يقرأ السورة التي يذكر فيها يوسف فمر بهذه الآية ﴿ إنما أشكو بثي وحزني إلى الله ﴾ (يوسف 86) وكان جهير القراءة فبكى حتى انقطعت قراءته وحتى سمعت نحيبه .

وذكره السيوطي في الدر المنثور في أول سورة يوسف 3/4 وقال : أخرجه ابن أبي شيبة في المصنف . رجال الإسناد :

معمر هو ابن راشد الأزدي ثقة ثبت في رقم 45 .

هشام بن عروة بن الزبير هو وأبوه ثقتان سبقا في رقم 153 .

عبد الله بن عامر بن ربيعة ، حليف بني عدي ، أبو محمد المدني ، صحابي صغير ، ولد على عهد النبي صلى الله عليه وسلم عام الحديبية ، حدث عن أبيه وعمر وعثمان وطائفة . وروى عنه : عاصم بن عبيد ويحيى بن سعيد الأنصاري وابن شهاب الزهري وآخرون ، قال ابن حجر : وثقه العجلي ، مات سنة بضع وثمانين ، روى له الجماعة . (الإصابة في تمييز الصحابة 89/4 ، السير 521/3 ، التهذيب 272/5 ، التقريب 425/1) .

الحكم على الأثر :

إسناده صحيح .

=

فضائل سورة الرعد وسورة إبراهيم عليه السلام وسورة الحجر

من المثاني التي أوتيتها النبي صلى الله عليه وسلم مكان الإنجيل :

فضائل سورة النحل والإسراء والكهف

من السور المثين التي أوتيتها النبي صلى الله عليه وسلم مكان الزبور :

فمن واثلة بن الأسقع - رضي الله عنه - أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : أعطيت مكان التوراة السبع الطوال ، ومكان الزبور المثين ، ومكان الإنجيل المثاني ، وفضلت بالمفصل (1) .

كان النبي صلى الله عليه وسلم يقرأ سورة الإسراء كل ليلة :

[225] فعن عائشة - رضي الله عنها - قالت : كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصوم حتى نقول : ما يريد أن يفطر ، ويفطر حتى نقول : ما يريد أن يصوم ، وكان يقرأ كل ليلة ببني إسرائيل والزمير (2) .

= وهذا الأثر قد روي من وجه آخر عن عمر بن الخطاب - رضي الله عنه - ، فعن عمرو بن ميمون قال : إني لثائم ما بيني وبينه - أي عمر بن الخطاب - إلا عبد الله بن عباس غداة أصيب وكان إذا مر بين الصفيين قال : استروا حتى إذا لم ير فيهم خللاً تقدم فكبر ، وربما قرأ سورة يوسف أو النحل أو نحو ذلك في الركعة الأولى حتى يجتمع الناس ... الحديث ، أخرجه البخاري في كتاب فضائل الصحابة ، باب قصة البيعة والاتفاق على عثمان بن عفان - رضي الله عنه - وفيه مقتل عمر بن الخطاب 7/59 ، 60 رقم 3700 فذكره مطولاً وهذا جزء منه . (1) حديث حسن أخرجه الطيالسي ، وأحمد ، وأبو عبيد ، والبيهقي ، وتقدم تخريجه ، وبيان السور المثاني في رقم 179 .

(2) سورة بني إسرائيل هي سورة الإسراء . والزمير أي سورة الزمر .

[225] أخرجه الإمام أحمد في المسند 68/6 فقال : حدثنا حسن ، ثنا حماد - يعني ابن زيد - عن أبي لبابة العقبلي قال : سمعت عائشة تقول فذكره وأخرجه أيضاً 122/6 فقال : حدثنا عفان ، قال ثنا حماد بن زيد به . وأخرجه الترمذي في كتاب فضائل القرآن ، باب : ما جاء فيمن قرأ حرفاً من القرآن ماله ، باب منه 166/5 رقم 2920 وفي كتاب الدعوات باب ما جاء فيمن قرأ القرآن عند المنام ، باب منه 475/5 رقم 3405 فقال : حدثنا صالح بن عبد الله ، حدثنا حماد بن زيد به وقال : هذا حديث حسن غريب ، وأبو لبابة شيخ بصري ، قد روى عنه حماد بن زيد غير حديث ، ويقال اسمه مروان ، أخبرني بذلك محمد بن إسماعيل في كتاب التاريخ ، وقال أيضاً : أخبرني محمد بن إسماعيل قال : أبو لبابة هذا اسمه مروان مولى عبد الرحمن بن زياد وسمع من عائشة وسمع منه حماد بن زيد .

وأخرجه الحاكم في كتاب التفسير في تفسير سورة الزمر 434/2 من طريق سليمان بن حرب عن حماد بن زيد به وسكت عنه الحاكم والذهبي .

وأخرجه النسائي في السنن الكبرى في كتاب التفسير في سورة الزمر 444/6 رقم 1144 فقال : حدثنا محمد بن =